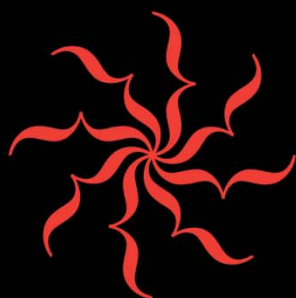

**PROST DOSTOP
IN UPRAVLJANJE AVTORSKIH PRAVIC NA
SLOVENSКИH UNIVERZAH**

*Intellectual
Property
Institute*

*4. skupno strokovno posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice in
Sekcije za visokošolske knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije
Ljubljana, 25.10.2010*

AGENDA

1. IZHODIŠČNE UGOTOVITVE
2. REŽIMI PO SVETU
3. PRAVNA UREDITEV V RS
4. PRAKSA
5. PROBLEMI
6. TRENDI SPREMEMB
7. NAMEN IN CILJI SPREMEMB
8. PREDLOG OPTIMALNE UREDITVE
9. UPRAVLJANJE Z AVTORSKIMI PRAVICAMI

1. IZHODIŠČNE UGOTOVITVE

UREDITEV UPRAVLJANJA PRAVIC:

- kazalci sprememb
- trendi v svetu
- problemi v naši praksi

VODILO NOVE POLITIKE - POSLANSTVO
UNIVERZE

2. REŽIMI PO SVETU

- prvotni imetnik je UNI
- prvotni imetnik je A
- prvotni imetnik je A, vendar prenos pravic

3. PRAVNA UREDITEV V RS

Zakon o avtorski in sorodnih pravicah -
ZASP

101. člen – avtorsko delo iz delovnega
razmerja

... PRAVNA UREDITEV V RS

Kadar AD ustvari delojemalec pri izpolnjevanju svojih obveznosti ali po navodilih delodajalca (AD iz delovnega razmerja), se šteje, da so materialne AP in druge pravice A na tem delu izključno prenesene na delodajalca za 10 let od dokončanja dela, če ni s pogodbo drugače določeno.

Po preteku roka iz prejšnjega odstopa pripadejo pravice iz prejšnjega odstavka delojemalcu, s tem da delodajalec lahko zahteva njihov ponovni izključni prenos proti plačilu primerne nadomestila.

... PRAVNA UREDITEV V RS

Kaj predstavlja delovno obveznost?

Kdaj se šteje, da je delo ustvarjeno v prostem času?

JEDRO POTENCIALNIH KONFLIKTOV

4. PRAKSA

UNI ne upravljajo s pravicami: ne komercializirajo, ne objavljajo na spletu

UNI tolerirajo stanje v praksi: PREDNOST: ni problemov

UNI niso skušale določiti, katera dela se štejejo kot dela, ki spadajo v režim 101. ZASP

UNI ne upravljajo (ne nadzorujejo), ne uveljavljajo pravic

UNI nimajo repozitorija (izjeme?)

UNI nimajo in ne izvajajo politike, ki bi spodbujal prost dostop **

5. PROBLEMI

PRAVNI PROBLEMI

- ZASP določa časovno omejen prenos — 10 let
- sicer določa prisilno licenco — vendar kdaj poteče 10 let?
- omejene možnosti upravljanja s pravicami

... PROBLEMI

PRAVNI PROBLEMI

- UNI ne uveljavljajo pravic ali pa
- UNI namerno tolmačijo, da določena dela, ki jih zaposleni komercializirajo, ne spadajo v režim 101. ZASP

... PROBLEMI

POSEBNI PROBLEMI

- trenutna praksa je zakoreninjena
- ekonomski status zaposlenih na univerzi

ZAOSTAJANJE ZA TRENDI

6. TRENDI SPREMEMB V SVETU

PRENOS PRAVIC NA UNIVERZO –

zaradi večjih investicij univerze v
ustvarjanje del

SPODBUJANJE PROSTEGA DOSTOPA

7. NAMEN IN CILJI SPREMEMB

- POVEČATI SPODBUDE AVTORJEM
- POVEČATI PRAVNO VARNOST
- UNI OMOGOČITI UČINKOVITJEŠE UPRAVLJENJE S PRAVICAMI
- UNI OMOGOČITI UČIKOVITEJŠE RAZŠIRJANJE ZNANJA

(Časovno omejen prenos)

- LEGALIZIRATI TRENUTNO STANJE

8. PREDLOG OPTIMALNE UREDITVE

1. Izvirni avtor prenese pravice na UNI trajno in izključno
2. Izvirni avtor lahko dela uporablja, vendar samo za nekomercialno in izobraževalne namene
3. IZJEMA: monografije, književna dela, članki in podobna književna dela visokošolskih učiteljev in raziskovalcev (ustvarjanje le teh sicer lahko spada pod delovno obveznost)

... PREDLOG OPTIMALNE UREDITVE

4. Na teh delih podelijo VU in R trajno in neizključno licenco UNI. Da ta dela uporablja v nekomercialne in izobraževalne namene – vključno z objavo v repozitoriju, vendar lahko s časovnim zamikom
5. Depozit v repozitoriju je obvezen, sicer se ne upošteva pri habilitaciji
6. Drugačen režim se lahko določi s pogodbo (ali zakonom)
7. Spodbuja se prostovoljno objavljanje pod pogoji OA takoj ob izdaji (*gold OA*)

PREDNOSTI OPTIMALNE UREDITVE

- omogoča se komercializacija in OA
- izvirni avtor še naprej uporablja dela v nekomercialne in izobraževalne namene
- poseben režim za VU in R – akademska svoboda
- optimalna hramba del in večje razširjanje del
- rešitev je trajna – večja pravna varnost, učinkovito upravljanje

SLABOSTI OPTIMALNE UREDITVE

- potrebne so velike spodbude za uveljavljanje politike
- nadzor in sankcioniranje obveznega depozita
- založniki niso navdušeni nad neizključnimi prenosi
- upravljanje in uveljavljanje pravic postane resna stvar – vključno z vodenjem repozitorja

9. UPRAVLJANJE Z AVTORSKIMI PRAVICAMI

Potreben je konsenz o politiki - o spremembah med deležniki

Pravilnik je šele začetek.

Upravljanje pravic je resna stvar!!

PROST DOSTOP = VREDNOTA

Maja.Bogataj@ipi.si { Hvala za pozornost!